

3. Аналіз господарської діяльності: Навчальний посібник / Заг.ред. І. В.Сіменко, Т. Д.Косової. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 384 с.

УДК 316.46:351.82:502.131

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА ГРОМАД У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Юник І. Г.

кандидат наук з державного управління, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,

м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0002-0985-1800

У Європейському Союзі активно застосовують три сучасні моделі взаємодії з молоддю та громадами – Youth Dialogue (Діалог з молоддю), Policy Co-Design (Спільне проектування політики) та Rural Labs (Сільські лабораторії / Rural Innovation Labs), які спрямовані на те, щоб залучати молодь до ухвалення управлінських рішень, створення політик та розвитку територій. Ці три моделі працюють у ЄС системно, але в Україні вони поки що малопоширені. Тому ці підходи є актуальними для України, адже відповідають сьогоднішнім потребам демократизації, відновлення та модернізації громад.

У будь-якій молодіжній політиці провідну роль відіграє громадська участь молоді. Це знайшло відображення у двох важливих стандартах Ради Європи – Переглянутій Європейській хартії про участь молоді в місцевому та регіональному житті та Рекомендації Комітету міністрів про доступ молодих людей до прав. Участь молодих людей у житті громади є правом людини й водночас умовою їхнього успішної інтегрування й незалежності як активних, самостійних і відповідальних громадян і громадянок зараз і в майбутньому. У січні 2020 р. Комітет міністрів ухвалив Стратегію молодіжного сектора до 2030 р., яка зокрема містить відповіді на нові запитання й виклики, що з ними стикаються молоді люди в усій Європі [1, с. 12]

Модель Youth Dialogue передбачає системний діалог між молоддю, органами влади та громадськими організаціями. У ЄС ця модель реалізується як постійний процес консультацій, обговорень і молодіжних конференцій, результати яких враховуються при формуванні молодіжної політики та реалізації програм. Young Goals, Erasmus+ та інші ініціативи часто спираються саме на підсумки такого діалогу. Для України Youth Dialogue є інструментом залучення молоді до прийняття рішень на місцевому і національному рівнях, формування дієвих молодіжних стратегій та посилення довіри між молоддю та владою.

Policy Co-Design – це модель спільного проектування політики, де представники влади, громади, бізнесу, експерти та молодь разом працюють над створенням рішень. У ЄС цей підхід активно використовують у сферах цифровізації, сталого розвитку, освіти та регіонального планування. Спільні воркшопи, дизайн-мислення, тестування прототипів дозволяють створювати політики, які краще відповідають реальним потребам людей. В Україні співдизайн політики може забезпечити прозорість управлінських процесів, підвищити якість державних та місцевих програм, а також зменшити ризики помилок завдяки залученню користувачів на всіх етапах.

Rural Labs – це інноваційний підхід до розвитку сільських територій, який передбачає створення «лабораторій» або просторів для експериментів і тестування нових рішень на місцях. У країнах ЄС такі лабораторії працюють у межах концепції Smart Villages, програм Horizon Europe та ініціатив зі сталого розвитку. Вони залучають мешканців громад до розробки цифрових сервісів, еко-туристичних продуктів, соціальних інновацій, нових моделей зайнятості. Для України Rural Labs можуть стати ефективним механізмом розвитку сільських

громад, залучення молоді, створення нових можливостей для підприємництва та соціальних проєктів.

Європейський Союз має низку стратегічних рамок, які визначають довгострокові підходи до розвитку сільських територій, громад та молоді. Однією з них є EU Rural Vision 2040 – бачення майбутнього сільських територій ЄС до 2040 р. Воно окреслює, якими мають бути європейські села у перспективі: більш стійкими до викликів, інноваційними, цифровими, екологічно збалансованими та привабливими для проживання [2]. Документ звертає увагу на потребу модернізації інфраструктури, покращення доступу до послуг, розвитку підприємництва та створення умов, за яких молодь залишатиметься у сільських громадах і сприятиме їхньому розвитку.

Важливою є й друга рамка – LEADER/CLLD, що представляє собою підхід до місцевого розвитку, орієнтований на громаду. Його сутність полягає в тому, що саме місцеві жителі, бізнес, органи влади та громадські організації визначають проблеми та пріоритети свого регіону, розробляють стратегії і реалізують проєкти. У межах цього підходу створюються місцеві групи дії (LAG), які координують розвиткові ініціативи та забезпечують участь громади у процесах ухвалення рішень. LEADER/CLLD сприяє зростанню місцевого підприємництва, інновацій, співпраці між громадами й посиленню соціальної згуртованості.

Третьою важливою рамкою є Європейська молодіжна стратегія 2019 – 2027 рр., яка визначає загальний курс ЄС у сфері молодіжної політики. Стратегія спрямована на забезпечення участі молоді в демократичних процесах, розвиток її мобільності та міжнародної співпраці, а також на зміцнення її компетентностей і можливостей для самореалізації. Вона підкреслює важливість розширення можливостей для навчання, працевлаштування, інклюзії та активної громадянської позиції. На її основі працюють такі програми, як Erasmus+ та ініціативи, пов'язані з реалізацією Європейських молодіжних цілей.

Таким чином, європейські моделі (Youth Dialogue, Policy Co-Design та Rural Labs) та затверджені рамки (EU Rural Vision 2040, LEADER/CLLD, Європейська молодіжна стратегія 2019 – 2027 рр.) формують сучасну європейську практику демократичного врядування та територіального розвитку, де молодь, громади й сільські території відіграють ключову роль у побудові демократичного, інноваційного й згуртованого суспільства. Впровадження подібної практики в Україні може суттєво підсилити участь громадян у формуванні політики, сприяти розвитку громад і забезпечити інноваційний підхід до управління на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Молодіжна політика, заснована на підходах участі: Навчальний посібник для проведення навчання за типовою загальною короткостроковою програмою підвищення кваліфікації для державних службовців та службовиць і посадових осіб місцевого самоврядування. Київ: Рада Європи, 2023. 192 с.
2. The EU rural vision. URL: https://rural-vision.europa.eu/rural-vision_en (дата звернення 04.11.2025).
3. LEADER/CLLD. URL: <https://elard.eu/leader-clld> (дата звернення 04.11.2025).